Сшиток 18. 1. липня 1922.

Ціна 15ц. 10 за $1.25

ДО НАБУТЯ У ВСІХ КНИГАРНЯХ.

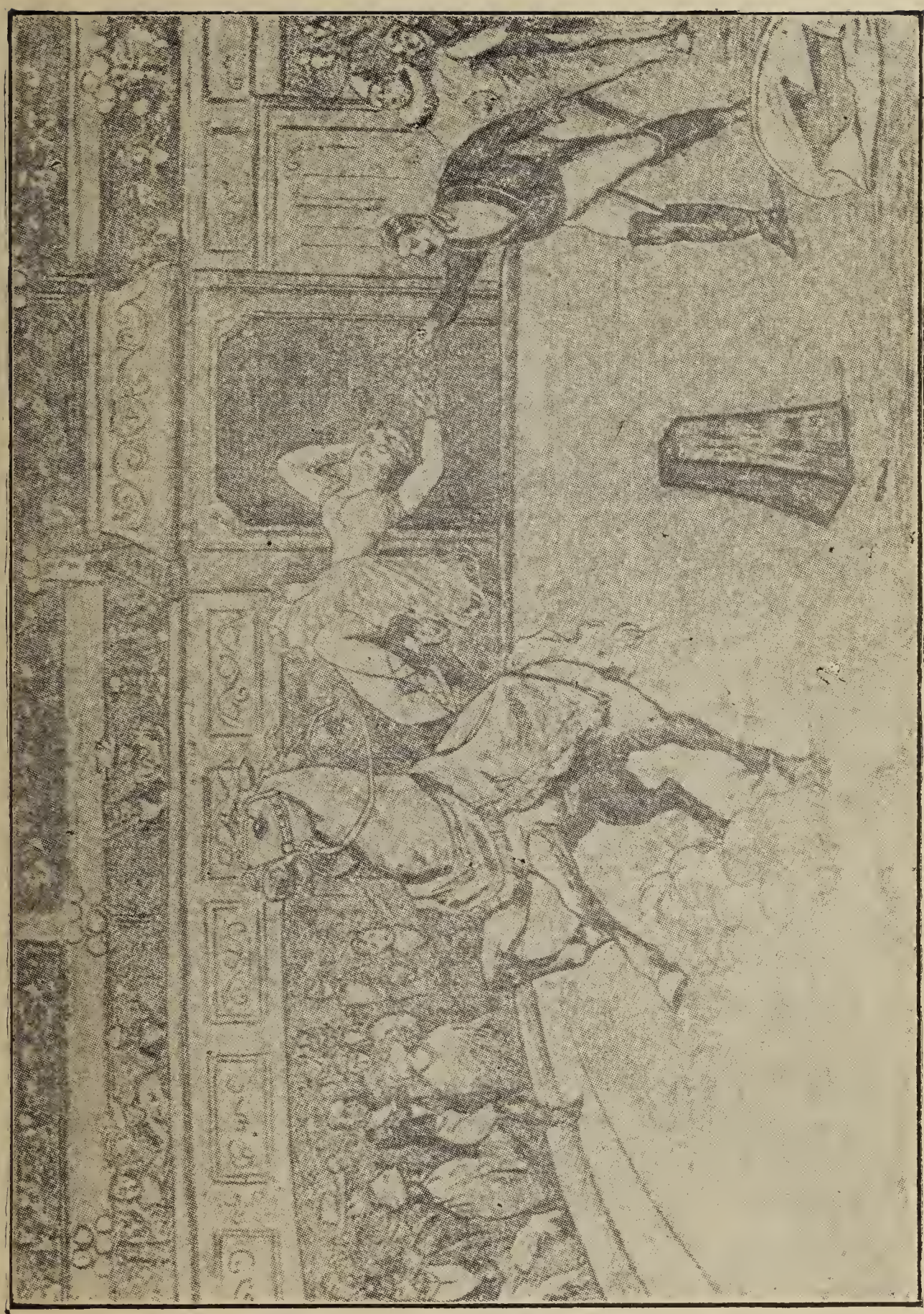

Наполоханий кінь кинув ся в бік, а Єлена, закруживши півколесо, влапа на зелїзне поруче.

Підчас коли вона говорила, дивна думка прийшла Ґорґови до голови. З її слів доміркував ся, що ненавидить пашу, а рівночасно, що жінку, яка випрохала для ньої житє, вважає майже святою, значить, відчуває вдячність. Може би могли скористати з її допомоги?...

Може бодай дізнають ся від ньої, чи можна би дістати ся до гарему паші. Не хотів про се згадувати Робертови, знаючи, що він занадто нетерпеливить ся довгими нарадами і доздумуванями, а крім того не хотів розбуджувати в ньому на ново надії, яка знова могла скінчити ся нічим.

— Скажи мені, Надіє, — сказав після короткого роздумуваня — чи знаєш ти всї жінки які є в гаремі у паші?

— Так, пане, всї — відповіла.

— Ільону також? — питав дальше Ґорґо.

— Так, пане, знаю її — вона є там наймолодшою і вона то випросила у паші, що він дарував мені житє.

— Чи бути може! — кликнув Ґорґо — Ільона врятувала тобі житє?!

Скажи мені тепер, Надіє, чи хотїла би ти допомогти нам виратувати Ільону? Знаєш хиба про се, що вона мусить бути дуже нещасливою в гаремі, що тужить за рідним краєм, за своїми людьми. Чи булаб ти готовою допомогти нам увільнити її?

Туркиня жахнула ся.

— Нї, нї, пане — нога моя не стане більше на порозї тої хати — за нїщо в світї — булоб се моєю згубою.

Але скажіть мені — що вас лучить з Ільоною, що так цікавите ся її недолею.

— Чому питаєш про се — відповів похмуро Ґорґо — коли відказуєш ся від помочі? Не вірю в се, що ти сказала, що любиш Ільону, яка випросила житє для тебе! Так само й вдячність твоя для нас буде тільки обманом — тільки...

— Нї, пане, нї! — перебила йому скоро Надія — я не забула того, що винна Ільонї. Але як можу я допомогти її, коли мене прогнано з тої хати, а колиб я зайшла туди, жде мене напевно смерть!..

А не думайте також, що так легко добути ся до ньої — стереже її паша і Ахмет, його слуга — тільки Аллах мігби її освободити.

Замовкла і задумалася на хвилю — нараз підняла голову.

— Булаб одна дорога — промовила звільна — якою я незапримічена моглаб дістати ся до ньої, але не знаю чи зможу її віднайти; туди моглиб ви без великої небезпеки вивести її з гарему.

— Нема для нас ніякої небезпеки — хоч би ми мали й житє стратити, підемо її на поміч, коли тільки можна знайти який спосіб. А ти, коли дійсно відчуваєш вдячність для ньої, то повинна допомогти нам освободити її. Вона ж твоє житє вратувала — памятай, що в противному разї стягнеш на себе страшний гнїв Аллаха!

Дївчина задрожала й трівожним поглядом глянула на Ґорґа, а по хвилинї намислу промовила:

— Добре — я вам допоможу, бо не хочу стягнути на себе гнїву Аллаха. Ось там — бачите — є хата моєї матері — прийдіть до мене за пару днїв, а може що вдасть ся зробити.

Але Ґорґо ще таки зараз хотїв, щоб під присягою вона згодилась допомогти Ільонї та щоб зараз рішити, як взятись до того, обавляв ся бо, що дївчина роздумає ся й опісля все пропаде.

— Чомуж сьогодня не хочеш нам сказати — чи мусиш доперва надумувати ся над тим, чи помогти своїй добродійцї?...

Присягни на імя Аллаха, що зробиш все можливе, щоб видобути Ільону з рук паші!

Дївчина знова затремтїла, але зараз шепотом сказала:

— Присягаю — хай мене Аллах покарає, коли не дотримаю сьої постанови.

Повозка тимчасом заїхала перед малу хатину. Ґорґо з Робертом допомогли невільницї злїзти на землю і, взявши її попід руки, повели до хати.

В сїнях стрінули стару жінку, Надїїну матїр, яка зі страхом підбігла дочцї на зустріч, питаючи, що стало ся.

Надія короткими словами розповіла що зайшло сьогодня. Увійшли в кімнату — Блюм та Ґорґо остали самі — мати повела дївчину у другу кімнату, там положила її на ліжко й оглянула рани на плечах. Потім вийшла до циганів і кликнула їх до середини. Оба товариші увійшли у спальню й сїли недалеко ліжка. Почала ся тепер довга на-

рада. Коли опісля оба друзяки вийшли із турецької хатини, лиця їх сіяли з радости — знова вернула в зболіле серце Роберта надія, яка вже стілько разів його завела. Оба вони в туж хвилю й не прочували того ,які тяжкі пригоди їх ще стрінути мають.

РОЗДІЛ LX.

ОБМАН ТА БРЕХНЯ.

Чотирнайцять днів вже проминуло від хвилї повороту Солмсберґів до замку. Цїлий той час Аста жила в безнастанній журбі, мусїла раз-враз брехати перед ґрафом, щоб обменшити його підозріваня, отже нїщо дивного, що житє серед таких обставин було для ньої вельми прикрим. Проклинала той день, коли ввела до замку Леопольда Волдінґа.

Самітне та журливе житє нї троха її не подобало ся, тужила за розривками, за гулящим житєм, але ґраф, від часу повороту, став якимсь так дуже дивним, розсїяним й виглядав так нужденно, немов яка внутрішна хороба його мучила. Думка, щоб жінку ввести в товариство, де б вона могла стати точкою цїлого товариського житя, підривала його супокій, він був заздрісний в кождому разї, як бачив що якийсь мущина наближаєть ся до ньої — тому намагав ся переконати Асту, що лїпше не навязувати нїяких зносин із сусїдами а тим самим позбути ся всяких обовязків супроти товариства.

Аста з початку всї його дивацтва зносила з тихою терпеливістю, але остаточно почала нудьгувати й жалувала того, що віддала ся за Солмсберґа. Хоч явно не показувала того, але відчувала добре, що від часу, коли пропав Волдінґ, ґраф став її в чомусь підозрівати й доглянула, що ґраф її скрито слїдить.

Одної днини, коли вийшла до парку на прохід, щоб розбити свою нудьгу, почула позад себе відгук скорого хо-

ду, а коли оглянула ся, побачила Карла, давного ґрафського слугу.

Станув перед нею в смирній поставі й шепотів придавленим голосом:

— Ласкава пані — чи міг би я просити вас о хвилинку розмови на самоті? Маю дуже важну вістку, яка для вас може мати велике значінє!

Зразу хотіла Аста, того несимпатичного для неї від першої хвилї чоловіка, відправити, але нова думка наказала її вислухати його.

Прошу увійти до онтого павільону! — сказала коротко, відвернула ся й сама також пішла туди.

— Ласкава пані — промовив несупокійно Карло, станувши там перед нею — я тепер находжу ся в скрайній нуждї і рад би хоч дещо заробити. Знаю одну тайну вашого чоловіка, яка для вас самих мати ме велике значінє а радо би я вам те все сказав, колиб ви схотіли допомогти менї видобути ся з прикрих обставин, в яких тепер находжу ся!

Дивне якесь прочутє стиснуло грудь Асти; застановило її те, що Солмсберґ скриває перед нею якусь так важну тайну, тож хотіла за всяку ціну дізнати ся, яка вона.

— Кілько тобі потреба? Кілько жадаєш за ту вістку? — спитала змірявши слугу пронизуючим поглядом.

— 500 золотих витягнулиб мене з біди. Маю гадку виїхати за границю й сих гроший треба менї на подорож.

Аста кивнула головою із вдоволенєм. Радїла з того, що він не остане в краю, значить, може вже нїколи більше його не побачить.

— Добре — рішилась скоро. — Дістанеш 500 золотих. Розумієть ся, ставляю як услівє, що не схочеш мене обманити, колиб же ти так зробив, то поступила би я з тобою зовсїм безоглядно та як клеветника віддалаб під суд.

Карло всміхнув ся, будучи певним себе, й видержав її пронизуючий погляд.

Прошу, будьте супокійною — се, що вам, пані, скажу, є чистою правдою — а я тільки одинокий знаю про се.

Мимохіть наближив ся до неї й шепотом промовив:

— Пані, ґраф вас обманив — його перша жінка не вмерла!

Аста зі страхом відскочила взад. Смертельно поблїдла й застрашеними очима дивила ся на Карла.

— Боже — що ти говориш? — Ґрафиня Солмсберґ жиє...

Дальше не могла вже говорити, дрощі ньою потрясли, ноги згинались, мусїла присїсти на лавку.

— Мій Боже — мій Боже — зойкнула тихо — колиб се правдою було, колиб він мене обманив, а я не малаб навіть права називати ся його жінкою?!...

Її погляд впав на слугу, який хитро її приглядав ся й прикусила з гніву уста, що при ньому піддала ся так нерозважно свойому почуваню.

Цїлою силою стараючись заволодїти над собою, підняла згірдливо ґолову й рішучо спитала:

— Маєш які докази на се, що ти сказав? Подумай гаразд, що робиш — се страшне оскарженє ти підняв проти ґрафа!

— Ласкава панї, повтаряю ще раз, що говорю щиру правду і що крім мене і ґрафа нїхто тої тайни не знає. Але, щоб се справдї доказати, яб мусїв вас, панї, просити, щоб ви самі переконали ся, чи се дїйсно ґрафиню Евгенїю Солмсберґ поховано в родинному гробівнику, чи може тїло кого другого там спочиває!

І знова страшний крик добув ся із уст Асти. Тремтїла всїм тїлом — прямо минала ся на думку, що ґрафиня Солмсберґ жиє.

— Ах Боже — коли він говорить правду — коли вона жиє...

Знова не скінчила і старала ся заволодїти над собою.

Скоро потерла рукою по чолї, немов би хотїла прогнати ту страшну думку й спитала прямо:

— Може знаєш де ґрафиня тепер перебуває?

— Нї, ласкава панї, сього не знаю.

— Добре — дістанеш свої гроші, але сеї ще ночі переконаю ся сама, чи ти сказав правду.

Слуга знова видержав її сверлуючий погляд і похилив ґолову на знак згоди.

Аста в задумі спустила долїв очи.

— Яб волїла ті гроші післати тобі почтою, бо не хочу щоб мене хто з тобою підглянув. Подай менї адресу, кудиб тобі гроші післати.

Карло скоро вирвав листок із записної книжочки й написав на ньому свою адресу, опісля подав його Асті з низьким поклоном.

— Позвольте мені, пані, поставити вам ще одно питанє:

Чи можу напевно числити на се, що пані додержуть своєї обіцянки?... В противному разі, яб нічим не вязав ся супроти ґрафа, що мене так нагло прогнав із служби, й тоді явно яб проголосив сю тайну перед цілим світом.

— Ні — ні — відповіла скоро Аста з незвичайною трівогою — коли твоє визнанє є правдиве, то гроші дістанеш зараз завтра, того можеш бути певним.

Немов земля під її ногами ґоріла, так скоро втікала із павільону.

Оставший глядів за нею зідливо підсміхаючись й муркотів:

— Так, так — пане ґрафе — наварив я тобі доброго пива, не знаю, чи будеш в силі його випити!

Можу собі представити яких то приємних хвиль зазнаєш з молодою жіночкою — ха, ха, ха — се моя пімста, пане ґрафе!

Після хвилї й він вийшов з альтани й бічною доріжкою вибрав ся з ґрафського парку.

Аста, майже від тямки відходячи, впала до своєї кімнати й замкнула ся на ключ, щоб ніхто не перебивав її скорбних думок.

Прибита горем впала на крісло та заломила руки в розпуці.

— Ах, Боже — шепотіла — коли се правда — коли він дійсно обманив мене й зробив тільки комедію із смерти першої жінки?!

Затиснувши в скаженілости кулаки, зірвала ся нагло а ходячи скоро по кімнаті, говорила дальше:

— Передовсім мушу переконати ся чи слуга говорив правду.

Як лиш стемнить ся, піду сама до гробівника побачити, чи справді в місце ґрафині кого другого похоронено!

Але зараз дрощ стряснув цілим її тілом на саму думку що малаб піти в місце царюваня смерти!..

Затиснула ціпко зуби, хотіла бути відважною, мусіла бо дізнати ся, чи ґраф її обдурив.

Коли надійшла година, в якій звичайно засїдала з ґрафом до чаю, приказала служницї оправдати її, що з причини сильного болю голови мусїла положити ся до ліжка і тому не може зійти на долину.

За хвилю перед дверми появив ся самий ґраф, що особисто хотїв поспитати жінку про її здоровлє.

Однак Аста не втворила дверий. Не моглаб тепер глянути йому в лице, тепер, коли в нїй все ворушило ся проти так злочинного його поведеня супроти нього.

Ось вже й стемнїло й ґрафиня почала приготовляти ся до прикрої виправи. Не мала відваги йти сама, тому рішила взяти з собою вірну свою служницю. Дївчина, почувши куди мають йти, витріщила застрашені очи, але коли панї приобіцяла її значнїйшу нагороду, вона, хоч із страхом, пристала на се.

Чим близше була хвиля виконаня наміру, тим більший страх обнимав Асту. Ось вже й означена хвиля наспіла. Закинула хустину на голову, а коли служниця засвічувала ліхтарню, вона напила ся троха вина для покріпленя сил.

Переконавши ся, що на тому крилї, куди мали переходити, було зовсїм пусто й тихо, вони вийшли до сїний. Зійшли опісля сходами долїв а тодї малими бічними дверми вийшли на двір і справили ся в сторону гробівника.

Увійшовши до каплицї, Аста мусїла оперти ся об стїну, бо здавало ся її, що трівога її переможе. Врештї, опершись об рамя слуги, зійшла поволи у підземелле, де були зложені домовини з тлїнними останками Солмсберґів.

При входї Аста мов задубіла, не могла вперед поступити. Мусїла зібрати всю свою силу й відвагу, щоб свойого рішеня доконати.

Розглянула ся трівожно довкруги — а погляд її спинив ся на найблизшій домовинї, на якій ще лежав зівялий вінець — се була домовина ґрафинї Солмсберґ.

Хвилю стояла нерішучо, але опісля поступила вперед до домовини, знайшла механїзм, при помочи якого було прикріплене віко, служницї приказала з другої сторони рушити другий такий механїзм, після чого віко само підняло ся в гору.

В туж мить Астї зробило ся якось дуже недобре, мимохіть примкнула очи й сїкла зубами. Оперла ся об мур, обавляючись, щоб не впала. Доперва, відітхнувши глубо-

ко, напружуючись цілою силою волї, втворила очи і глянула в домовину.

Застрашена служниця відскочила взад й закрила лице руками.

Аста же кілька хвилин вдивляла ся в лице помершої женщини — але не було се лице ґрафинї Евгенії!..

Хвилю стояла Аста так, немов задубіла, потім же з криком закрила лице й подала ся взад.

Довгий час стояла так тремтячи всім тілом, аж врештї отямившись й не піднимаючи очий навіть, приказала служницї закрити домовину.

— Мій Боже, мій Боже — зойкнула — колиб вже дістати ся на гору — але я не в силї йти, ноги мої наче в олово замінились.

Служниця скоро приступила до ньої, обняла її й хотїла за собою повести. Аста не могла й кількох ступінїв зробити, коли се враз обняв її страх й привернув силу одубілим членам.

Скоро кинула ся вперед до сходів а коли вже була на дворі зі стогоном впала на лавку.

— Боже милосерний — шепотїла в розпуцї — таж він правду говорив — ґраф мене обманив, — Евгенія жиє!

Почувши, що служниця наближаєть ся, замовкла й закрила лице руками.

Тревало се досить довго, поки настілько сил зібрала, щоб дійти до замку, а коли вже після розпучливих змагань приволїкла ся до своєї кімнати, впала зімлїла зараз коло порога.

Було за много зворушень нараз для слабої жінки, а всю свою силу з'ужила щоб перемогти трівогу, якої зазнала, поки ще дістала ся до пробівника, де опісля переконала ся, про ґрафів обман.

Минуло досить часу, поки стрівоженій покоївцї вдало ся привернути її до свідомости.

Коли втворила очи, блудним поглядом повела по кімнатї, а пригадавши собі минулі вражіня, з трівожним криком сховала лице в подушках.

Успокоївшись троха остаточно, почала роздумувати над тим, що має почати.

Не сумнївалась, що ґрафиня Евгенія жиє та що вона

сама не мала найменшого права до того місця, яке займала.

Одного тільки не була певна — чи ґраф знає про місце побуту Евгенії — чи держить її в якому безпечному місці, звідкиб не могла добути ся на світ? Ніч ся була страшною для Асти. Все бачила перед собою домовину — бачила чуже лице й ніяк не могла отрясти ся із страшного враженя. Коли остаточно засвитало, вона аж лекше відітхнула та з горячковою нетерпеливістю вижидала приходу дня, який, як думала, мав її звільнити від страшної мари. Не рішилась ще, що малаб зробити. В її серцю бурилась ненависть та гнів; все те ворушило ся проти ґрафа, що свідомо обдурив її й тільки комедію зробив із вінчанем. Не думала навіть про те, щоб в звичайну пору зійти до їдальні; сіла у фотель й сиділа задубіла, непорушна, не думаючи навіть вбирати ся.

Нараз втворили ся двері і до середини ввійшов ґраф скорим та неспокійним ходом.

— Асто, що се має значити? Замикаєш ся в кімнаті, не хочеш мене допустити до себе, а тиж хора?!

Один погляд в блїде, змучене лице гарної женщини, вистав на те, щоб переконати ся, що се не був викрут, але що Аста дійсно хора. Тоді на лице ґрафа виступив вираз глубокого співчутя.

Приступив скоро до ньої й хотів її обняти.

— Асто, ради Бога, ти хора, поважно хора й закриваєш се передімною? Треба зараз прикликати лікаря. . .

Не дала йому докінчити, з відразою відсунула ся від нього й тоді звернула своє збурене лице до нього.

— Асто — що тобі стало ся? Ти така дивна, так зовсім инша, як звичайно?!

— Остав мене, остав мене — шепотіла тремтячи всім тілом — остав мене самою, мушу мати супскій!

Ґраф хвилю глядів на неї блїдий та неспокійний. Вкололо його се, що відіпхнула його та з погордою виминула його журливі слова співчутя.

— Алеж Асто — будьже розсудлива й скажи менї, що є з тобою. Чейже бачиш, що журю ся тобою, конче буду мусів післати по лікаря.

— Ні, не хочу бачити ніякого лікаря, не потребую нічого, крім супокою.

Мій Боже — Еґон — чейже бачиш, що твоя присутність мене дражнить — остав мене самою.

Сказала се таким тоном, що ґрафови аж кров вдарила в лице й очи блиснули ґнївом.

Підняв ся скоро, тяжко сапаючи та ґнївом пачаючими очима впив ся в її лице

— Хоч би ти й була хора, Асто, то однак ще й тоді ти не повинна мене обиджати. Щож злого я тобі зробив? Приходжу до тебе, жалію тебе із щирого серця, а ти — ти відпихаєш мене так напрасно і з такою відразою від себе.

А коли вона не відповідала, він, не будучи вже в силї панувати на собою, почав нервово ходити по кімнатї.

— Справдї, Асто, в послїдних часах стаєш для мене дуже загадочною. Замісць переїхати ся зі мною для розривки, ти замикаєш ся у своїй кімнатї й нарікаєш на нудьгу.

Я зносив се терпеливо, але врештї і найлагіднїйшого чоловіка терплячка мусить опустити — чейже я маю право вимагати від тебе, щоб ти инакше супроти мене заховувала ся та щоб була иншою для мене чим ти є тепер!

Сими словами вивів її з одубіня. Насмішливо зареготала ся, кажучи:

— Дивіть ся — я маю бути лїпшою!.. Алеж ти не мусиш мати нїяких взглядів супроти мене! Думаєш може, що се справляє менї велику радість, коли тебе все бачу як поплакуєш за стратою 30,000 золотих?

— А щож, чи може менї радїти з того? — обрушив ся ґраф. — Думаєш певно, що я такий богатий, що не відчуваю такої страти?

А побачивши, що вона підсміхає ся із нього, попав в ще більший гнїв і, приступивши до ньої, промовив:

— Може ти ще сумнїваєш ся що твій коханий батько пропав із грішми? Певно дальше ще впевняти меш мене казочкою, немов то пана майора стрінуло яке нещастє?!

Ха, ха, ха, про се я вже гаразд переконав ся, що батько твій натягнув мене й тепер за мої гроші вживає веселого житя!

Аста запалилась гнївом, схопилась із сидженя та з лискучим поглядом підбігла до Солмсберґа:

— Хочеш може мене зробити відвічальною за се? Дай

мені доказ, що він має гроші, тоді буде твоя правда!

— Доказу хочеш? Ха, ха, ха — зареготав ся з погордою — деж мені його роздобути? Одно тільки певне, що батькови твойому не стало ся ніяке нещастє — инакше чейже знайшлиб його тіло!..

Хто знає, де старенький тепер забавляєть ся! — додав з насміщкою. — Має тепер досить проший, може свобідно житя уживати!

Хто би був того сподівав ся — тягнув дальше по хвилї, бачивши, що Аста не відзиває ся — здавав ся бути так чесним, так шляхотним, що здавалось, тільки через рукавиці можна було діткнутись до нього!

А тепер — гарно обробив мене той шляхотний пан майор — вкрав у мене готових 30,000 золотих й пігнав в світ!

А твій братчик видаєть ся мені таким самим ананасом. Коли згадаю ту комедію із ним, починаєть ся в мені на ново варити й тепер тільки жалую, що я дав йому нагоду втікнути.

Тепер вже Аста не була в силї панувати над собою. Зірвала ся із крісла і станула перед ним з диким виразом очий.

— Ти — ти смієш мені се так прямо в очи говорити? Насміхаєш ся прямо із мене? — кликала тремтячим із гніву голосом — га, се вже переходить всяку границю — тепер і я мушу сказати тобі правду в очи:

Ти смієш виступати як судія супроти других й видавати присуд на них, підчас коли ти самий повинен смирно спустити в низ очи передімною на саму згадку про се, як ти обманив мене!

Ґраф видивив ся на неї широко втворивши уста. Її слова були для нього зовсім незрозумілі й не міг поняти до чого вона зміряє.

— Вчера доперва я дізнала ся як нечесно ти мене підійшов і обманив! Заручившись зі мною, ти обіцяв оженитись, а я — була на стільки легковірною, що повірила тобі та вважала за правду те, що ти мені казав, і не прочуваючи навіть, що твоя перша жінка була живою!

В першу хвилю ґраф станув наче громом поражений й дивив ся на неї вистрашеним поглядом.

— Хто — хто смів се сказати! — ледво видушив із себе.

Се брехня — підла брехня — се не правда!

— Якже — ще тепер маєш відвагу сьому заперечувати? Твоя злість так далеко сягає, що тепер ще стараєш ся мене обдурювати, коли я сама власними очима переконала ся, що все є правдою, про що мені розказували?

Піди до гробівника й поглянь на ту, що ти приказав її там поховати як ґрафиню Солмсберґ — а опісля здобудь ся на відвагу станути передімною дальше мене обманювати!...

Ґраф не був в силї голосу із себе добути; став тяжко дихаючи та тремтячи всім тїлом, наче той злочинець схоплений при лихому вчинкови — порушав устами, щоб промовити яке слово, але не міг.

— Бачиш тепер, що знаю про все! — кликнула Аста казячись із гнїву. — І ти смієш других називати обманцями, а самий ти сто разів гірший від них! Скажи-ж менї, чим я тепер у тебе: жінкою чи — коханкою?

Глухий стогін добув ся із ґрафових грудий.

— О, Боже — зойкнув — хто — хто тобі се сказав?

— Се тебе не обходить — відповіла різко. — Тепер хочу знати де є ґрафиня — скажи мені, що ти зробив із нею?

Він стояв, дивлячись одубілим поглядом й муркотїв якісь незрозумілі слова. Тодї її гнїв не мав вже нїяких границь. Приступила до нього й шарпала руками за рамя, питаючи:

— Говори — мушу се знати! — Чуєш — мушу, не хочу вже дальше блудити в темряві; хочу знати, де є ґрафиня!

Тепер врештї міг Солмсберґ отрясти ся з обмороку страху. Підняв голову й, дивлячись на неї блудним поглядом, воркнув:

— Асто, вона не жиє — вмерла!

Різкий сміх залунав з її уст.

— Думаєш, що дальше меш говорити менї казочки? — насміхалась. — Нї, нї, не вірю вже тобі нї слова — можеш говорити що хочеш!

На лици Солмсберґа відбила ся страшна трівога.

— Впевняю тебе, Асто — сим разом говорю правду!

Ґрафиня не жиє, не потрібно тобі обавляти ся її! Правда, тоді, коли я жив серед вічної трівоги, що можу тебе втратити, тому, що вона жила, тоді я самий тримав її в безпечному місці, на долі під замком, — але вона вже давно пропала!

— Як мені се докажеш?

— Вона лежить під камінєм поваленої пивниці. Я самий був свідком як одної ночі, через якесь, дотепер мені ще неясне, потрясенє, повалила ся стіна пивниці і там похоронила її під собою.

Аста відітхнула глубоко. Може бути, що правду говорить. Але хто може її впевнити про се?

Чи не ліпше би було, колиб сама роздивилась в тому?

Підняла ся нагло.

— Не вірю твоїм словам після того всього, що зайшло, тому прикажу розкопати звалища, щоб переконати ся чи ти говориш правду й чи дійсно тіло ґрафині є під поваленим камінєм!

Обезсилена впала на ліжко, дрожачи скрила лице в подушках, а рукою дала знак, щоб ґраф відійшов.

— Остав мене саму, Еґоне, — мушу мати тепер супокій, всяке зворушенє мене добиває!

Іди вже! — додала нетерпеливо, коли він не ворохнув ся а тоді ґраф з поспіхом вийшов із її кімнати.

Тільки що Аста побачила, що остала сама, вона затиснула грізно пястуки.

— Горе йому, коли ще раз мене обманив, горе йому, коли її там не знайду! Ще сьої ночі прикажу забрати весь груз й віднайти тіло ґрафині!

В годину опісля, хоч почувала себе дуже ослабленою, приказала покоївці допомогти її убрати ся, а відтак бічною фірткою вийшла із замку.

Вернула після двох годин, але її бліде, непроникливе лице не зраджувало нічого.

Цілий той день остала в своїй кімнаті, а хоч ґраф кілька разів стукав, не втворила йому дверий.

Коли настала ніч і всї розійшлись на супочинок, Аста приказала служниці, щоб двох людий, котрих застане при задній фіртці, впустила до замку і завела до пивниці.

Ема, покоївка Асти, зробила так, як її пані наказала і коли втворила задню фіртку, побачила двох людий з ріжними знарядами. Впустила їх до середини й вони мовчки зійшли за нею до пивниці.

По хвилї зійшла туди також ґрафиня, бліда, з захмареним виразом лиця, а завівши їх на вказане ґрафом місце, приказала відсунути всю ґрузовину.

Вона сама сіла в кутку, сперла голову на руку й так приглядала ся роботї.

— Остань зі мною! — звернула ся до покоївки, коли та звернулась до відходу.

Робітники взялись здорово до роботи а ґрафиня з горячковим несупокоєм слїдкувала за кождим їх рухом, похилившись вперед і заложивши руки.

Але коли грузовинє щораз більше зникало з того місця ,а робітники майже нїщо не знайшли на тому місцї, Астинї очи загорілись зловіщим вогнем.

Ось вже й скінчили роботу, грузовинє зовсїм вивезли, однак нїчого не знайшли під ним.

Коли тепер робітники станули перед ґрафинею, вона задивившись вперед себе й не розібрала, що вони говорили до ньої.

Доперва, коли Ема до ньої заговорила, підняла в гору голову, рукою скоро протерла чоло, а потім сягнула в кишеню, щоб заплатити людям за роботу.

— Жадаю однак від вас, щоб про нинїшну вашу роботу нікому не згадували! — приказала твердим голосом.

Робітники притакнули головами, подякували за заплату й відійшли тихенько, як і прийшли.

Ґрафиня же все ще стояла оперта об мур й глядїла на вичищене із грузовиня місце, в якому, після ґрафових слів, малоб бути присипане тїло ґрафинї.

Наглий дрощ стряснув її тїлом, врештї тихий зойк добув ся з її грудий.

— Заплатить він менї за се! — шепнула. — Нарочно мене обманив, видно не сподївав ся, що так далеко піду — що сама переконаю ся чи правдиві його запевненя.

Коли служниця, що зі світлом вивела робітників з пивниці, вернула туди, ґрафиня дала її знак, щоб йшла вперед і тодї повільним ходом вийшла за ньою із пивниці.

Сим разом однак не пішла до своєї кімнати, але спрямилась до кабінету свойого чоловіка.

Станувши під дверми, почула його несупокійний хід.

— Й він також не може знайти супокою — докори сумлїня мучать його — стиха промовила та із зловіщим вогнем в очах втворила двері.

Ґраф наполоханий відвернув ся скоро, а побачивши смертельно бліду Асту, скрикнув здавленим голосом й подав ся взад.

Але зараз опамятав ся й підійшов до ньої. Поки ще однак зміг промовити хоч би одно слово, Аста крикнула різко:

— Ти обманив мене, ще раз збрехав! — І се не є правдою, що ґрафиня засипана грузовинем — я сама переконала ся про се. Вертаю якраз з пивниці — я казала забрати все грузовинє — але не знайшла під ним тїла ґрафинї.

Ґраф почувши се, із страшним криком заточив ся взад.

РОЗДІЛ LXI.

В РУКАХ УБІЙНИКА.

Було вже з півночи, коли барон Альфонс в веселому гуморі вийшов із клюбу. Мав надзвичайне щастє того вечера в грі і се його в такий гумор ввело.

— Той Вайтленд то звинний хлопчище — говорив самий до себе — подобаєть ся менї щораз більше. Цїкавий я однак — чому не хоче приймити мойого запрошеня, щоб нас частїйше відвідував?

Справдї, його поведенє так поважне, начеб і він походив із шляхти!

Молодий барон підсміхнув ся й мірним ходом пішов в сторону палати.

Хвилю ще мучив ся коло дверий поки спроміг ся їх

втворити, а коли остаточно замкнув їх за собою, станув начеб над чимсь задумав ся.

— Здаєть ся мені, що пекольний дим чути — воркнув — звідки він походить?

Троха непевний що до того, отяжілим ходом поволїк ся на гору; але чим висше піднимав ся, тим густїйший був дим, так що аж закашляв ся.

— До сто чортів, що тут стало ся? — воркнув з гнївом. — Чи де до мари горить може?

Увійшов до своєї кімнати й напрасно потиснув ґузик електричного дзвінка, що різко поніс ся гомоном скрізь, серед нічної тишини.

Барон наслухував, але ніхто не ворухнув ся.

—Собача кров, нікого добудитись не можна! — воркотів й знова задзвонив. Остаточно почув чийсь хід в сїнях, а після хвилї увійшов слуга, на-пів ще заспаний та сильно наполоханий.

— Пан барон так дзвонять, начеб сталось яке нещастє! — сказав протираючи очи.

— Йолупе — втвори ніс — не чуєш нічого? — крикнув Альфонс.

— Тепер і слуга почав кашляти й зі страхом розглядав ся кругом.

— Боже, звідки сей дим — хиба де горить? Зараз верну, пане бароне — кликнув на відходї — розбуджу ще других й перешукаємо скрізь.

Барон черкнув сїрником, підійшов до столика й запалив свічку. І тут було повно диму, але не так много як у сїнях.

По короткому часї почув знова метушню у проходї — се слуги бігли з гори на долину, а він поспішив за ними.

Почали шукати місця, звідки виходив дим та зі страхом переконали ся, що дим виходив із кімнати хорого пана.

В той же час зявив ся також старий Іван, котрий вже дуже пізно положив ся спати і тому не так скоро пробудив ся на відгомін дзвінка.

Побачивши перед дверми барона Альфонса, а з дверий добуваючі ся густі клуби диму, він скричав зі страху і впав до середини.

Найперше втворив вікно, потім відшукав стіл і трем-

тячою рукою запалив лямпу, відтак наближив ся до ліжка.

Крик трівоги добув ся із його уст — Боже милосерний, чи нещасливий вже не жиє, чи дим вже задусив його?...

Коли дим вже де-що прорідив ся, увійшли й другі до кімнати й окружили ліжко на перший погляд зовсім мертвого старця. Але старий Іван не стратив рівноваги, він покропив водою лице старого барона та ріжними способами старав ся його очутити.

Гамір дійшов також і до баронихи, яка дотепер навіть очий не зажмурила. Хоч положила ся до ліжка, то однак сиділа на ньому спершись на подушки і наслухувала запираючи прямо дух в собі.

Коли почула з гуком повертаючого домів сина, чоло у неї зморщилось із гніву. Але її гнів ще збільшив ся, коли по хвилї зачула різкий голос дзвінка.

— Ах, Боже — воркнула — він ще готов все попсувати! Шкода, що я не розповіла йому про все, тепер він, не знаючи мойого наміру, розбудив всю прислугу!

Хоч вся тремтіла в непевности й мала охоту вискочити із ліжка, то однак остала в ньому, не хотївши звернути на себе підозріня, що вона про все те знала.

Остаточно після чверть годинного трівожного вижидання втворили ся двері до її кімнати і впав туди барон Альфонс.

— Мамо — кликнув задиханим голосом — цілий дім повний диму — а барон без найменшого сумніву бувби вдусив ся, колиб я на час не був прийшов.

Бути може, що він вже не жиє! — додав дивно якось глянувши. — Старий Іван всїма силами стараєть ся привернути його до житя!

Сї слова з'електризували бароних у.

— Щоб того старого чорти раз взяли, все мусить станути менї в дорозї, — просичала злїсно, а потім додала: — — Ах, коби се так стало ся, щоб він вже не пробудив ся більше!

Син питаючо глянув на матїр — не міг собі пояснити її дивного поведеня.

— Запри двері, але найперше поглянь, чи нас нїхто

не підслухує! — приказала бароніха гнівним голосом, бачила бо, що син ще не витверезив ся і не зовсім був при свідомости.

Альфонс зробив, що мати приказала, а коли опісля знова приступив до її ліжка, перестрашив ся її жорстоких очий.

— І щож ти доброго зробив! — кликнула бароніха. — Так знаменито обдумала я цілу справу, щоб старий не дожив до завтрішньої днини а тепер ти мені все попсув.

Альфонс видивив ся на неї роззявивши рота — не міг бо ще всего гаразд розібрати.

— Як маю се розуміти?

— Ах, Боже — не будь же так тупоумним — справді, говориш так, немовби доперва сьогодня прийшов на світ.

Чейже знаєш в якому положеню находимо ся і що лише таким способом вратуємо ся, коли зможемо розпоряджати цілим маєтком барона.

Тепер доперва Альфонс почав домірковувати ся. Очи отворив широко в безмірному страху, тихий, придавлений виклик добув ся із його уст, а по всьому тілї пройшов холодний дрощ.

— Так се ви зробили, мамо?

— Аджеж чуєш! — засміяла ся злобно злочиниця.

А може ти думаєш, що буду вижидала, аж серце старцуна само бити перестане? Ні, ні, досить мені того!

Йди скоро туди й сейчас принеси мені вістку, як стало ся.

Приказуючий голос матері, який знав аж за добре, отряснув його з одубіня.

Ще раз глянув на неї боязливим поглядом і мовчки вийшов із кімнати.

Тепер вже бароніха не могла вилежати в ліжку. Скоренько вбрала ся та в несупокійному вижиданю почала проходжувати ся по кімнаті. Після якогось часу вернув Альфонс, а вона з поспіхом підійшла до нього.

— Но, а як?

— Здаєть ся мені, що всяка небезпека минула; втворив очи й пізнав старого Івана! — відповів похмуро молодий чоловік.

Бароніха просичала, із гніву затискаючи кулаки.

— Отже знова не повело ся! — воркнула в скаженілости — а все те через твою дурноту.

Мій Боже — можна одуріти, коли подумаю як все гладонько пішло би, колиб ти не вліз мені в дорогу.

Завтра рано булиб знайшли його вдушеного, а хтож тоді міг би доказати, як се стало ся, що комин був запертий?!...

Молодий чоловік отяжіло опустив ся на крісло, безсиле ним заволоділо, він примкнув очи й заснув.

Мати з погордою глянула на нього, потрясла ним нагло, а коли мимо того не пробудив ся, воркнула із гнівом:

— Дурачок, ніяк не можна ним послужитись! Коли маєток дістанеть ся в мої руки, буду мусіла коротше його тримати, бо має великий нахил до легкодушного траченя проший!

Пройшовшись знова по кімнаті, здрігнулась й воркнула:

— Тепер і я мушу заглянути до нього; хоч би бодай зі взгляду на слугів мушу там показатись!

Силуючись перемогти обридженє, вийшла зараз з кімнати й пішла до хорого.

В сінях все ще було повно диму, хоч скрізь вже були втворені вікна.

Також в кімнаті хорого снувала ся ще легонька мрака, а коли бароніха переступила поріг, побачила кількох слугів поблизько ліжка.

Побачивши її люди покірно відступили на бік, лиш старий Іван остав коло ліжка й тримав нещасного старця за руку.

Коли барон заглянув жінку, благаючим поглядом глянув на вірного слугу. Той стиснув йому руку, хтівши в той спосіб додати йому відваги й шепотом сказав кілька слів, якими успокоїв старця.

Тимчасом пишна пані приступила до ліжка і впила ся прошибаючим зором в бліде лице хорого.

— Мій Боже — який же ти блідий! — почала придавленим голосом — могло було прийти до страшного нещастя! На щастє однак Альфонс, прийшовши домів, спостеріг дим і завдяки йому можна було запобігти злому!

Злегка стрепенулась стрінувши дивно проникливий

логляд старого Івана й мимохіть відсунула ся троха.

Хорий знова примкнув очи, немов її особа справляла йому невисказаний біль.

Вірний слуга не оставив свого пана, хоч бароніха з видимою неохотою дала йому знак, щоб відступив ся — він удав, немов не бачить того й знова похилив ся над хорим.

— Може пан барон напють ся трохи вина? Се покріпить! — просив тихим голосом.

Хорий притакнув головою, а слуга вхопив скоро шклянку, поміг баронови піднести ся та вляв йому до уст троха вина. Се, видно, помогло хорому, він опустив ся на подушки й відітхнув глубоко.

Бароніха почала кашляти. Нараз видало ся її повітрє в тій кімнаті невиносимим, тож, кинувши холодним поглядом на хорого, промовила:

— Здаєть ся мені, що нема вже ніякої небезпеки. Один з вас — звернула ся до льокаїв — нехай остане тут й зараз дасть мені знати коли-б хорому погіршило ся.

Се сказавши, вийшла з кімнати. Старий Іван відітхнув свобіднійше коли двері за нею заперли ся.

А також і хорий втворив зараз очи, почувши скрип дверий, а побачивши, що бароніха відійшла, був з сього дуже вдоволений.

— Остань коло мене, Іване — шепнув слабим голосом — я дуже безсильний — все ще недостає мені свіжого воздуха.

— Але-ж, пане бароне, гляньте, всі вікна втворені!

— Так, так, добре Іване! Ах, се було страшне, коли я почув, що не стає вже сил дихати — мій Боже — не хотів би я вдруге переходити таких мук!

Тихо постогнуючи закрив рукою очи.

Старий Іван з жалем глядів на нього і муркотів якісь незрозумілі слова під носом. Потім похилив ся над ним.

Нехай пан барон заспокоять ся, тепер вже ніщо не станеть ся вам, я остану тут. А завтра рано занесу вас на фотель при вікні, а тоді будете могли цілою грудю віддихати свіжим воздухом і знов прийдете до сил!

Хорий всміхнув ся з вдячности наче мала дитина, і стиснув за руку вірного слугу.

За хвилю повіки тяжко зісунули ся й він запав в глубокий сон.

Іван приказав другим йти спочивати, самий обнявши опіку над хорим.

Голова сумно повисла на грудь, а вдивляючись в пустку перед собою роздумував над тим, як склало ся ціле нещасте.

Чейже мусів хтось засунути комин, але хто се зробив?

Мимоволї з його уст вирвало ся якесь імя, але зараз розглянув ся кругом, чи хто може не підслухав...

Барониха вже не лягала до ліжка, бо не булаб в силї заснути.

Підчас, коли Альфонс спав зовсім супокійно у фотелю, вона нервово ходила по кімнатї, роздумуючи над новими способами.

Після якогось часу, змучена ходженем, сїла на крісло сперши голову на руку.

Коли перші проблиски пробудженої днини впали у кімнату, піднялась нагло, видно врадувана новою думкою.

— Так мусить вдати ся — так буде найлїпше! — стиха промовила.

Приступила до сина і торгнула його за рамя — але надармо, молодий чоловік після перепою спав твердим сном, так, що неможливо було його розбудити.

Обезсилена й вона остаточно положила ся на якийсь час, щоб коротким сном покріпити ся до нових з'усиль.

Рано, о десятій годинї, барониха приказала запрягти конї до повозки. Убрана увійшла до кімнати, де Альфонс перебув цїлу ніч а коли наближила ся до нього, він знагла пробудив ся і втворив заспані очи.

— Куди-ж то вибираєш ся мамо? — спитав протяжним голосом.

— Маю полагодити одну важну справу. Зажди на мене аж верну, хочу з тобою поговорити про де-що!

Стрівожив Альфонса різкий, студений вираз лиця матері, який зраджував, що обдумала якийсь новий спосіб. Не сказавши нїщо більше до нього, вийшла з кімнати, а за хвилю почув вже Альфонс від'їзджаючу повозку.

Прекрасна бароніха приказала візникови їхати в сторону парку, а коли після якогось часу він хотів скрутити в напрямі парку, бароніха, видно, змінила свій намір й приказала йому їхати в напрямі далекого й мало замешкалого заміства.

На вільному місці спинила повозку, зсіла й казала візникови заждати, вимавляючись тим, що хоче відвідати хорого, який просив у ньої помочі. Візник здивовано глянув за ньою, киваючи головою — не знав що його пані така милосерна і зараз повстав в ньому сумнів, чи се дійсна правда, чи лиш викрут, яким хоче закрити зовсім иншу ціль.

Тимчасом бароніха з поспіхом пустила ся у вузку вуличку, відтак скрутила в другу, яка зраджувала як найбільшу бідноту. Водила поглядом по малих, напів повалених хатках, шукаючи бажаного числа, а остаточно задержала ся перед одною хатиною й задумана спустила долів голову.

— Здаєть ся мені, що се буде тут — шепнула, після чого скоро увійшла до тої хатини. В низеньких сінях стрінула її якась стара жінка, що немало здивувалась, побачивши в тому місці так богато прибрану паню.

— Чи мешкає тут який Алфельд?

— Мешкає — мешкає — на горі — на піддашу! — звучала відповідь старої.

Бароніха поступила на скриплячі сходи. Здержала піддих в собі, коли вдарило в неї густе смердяче повітрє. Аж і знайшла двері, на яких була карточка з іменем, якого шукала, й вона злегка постукала. Відповів її грубий голос, а коли увійшла, знайшла ся в кімнаті здавна певно незамітаній, посеред котрої при ненакритому столі сидів мущина середних літ, дикого вигляду — заїдаючи свій нужденний обід.

При її вході навіть не перервав свойого їдженя, лиш глянув здивовано на гостя, не піднимаючись із стілця.

Бароніха мусіла перемогти легкий страх, поки наближила ся до нього й спитала тихим голосом:

— Не пізнаєте мене?

Очи мущини дивно заблисли й він зараз підняв ся.

— Справді, се пані баронова! Не пізнав я вас на пер-

ший погляд, бож і як міг я припускати щоб пані баронова зайшли до мене?

Лице гарної жінки поблідло троха.

— Хочу поговорити із вами про важну справу — чи тут ніхто не підслухає нас?

Він впив ся в неї пронизуючим поглядом а опісля запевнив, що поблизько нема нікого, тож може безпечно говорити.

Барониха тимчасом сіла на деревляному стілчику й, глянувши по кімнаті, почала шепотом говорити до нього. Він слухав її уважно, підперши кулаком бороду і часами його очи займали ся вогнем й він кивав притакуючо головою. Барониха говорила довго а скінчивши впила ся цікавим поглядом в сусіда.

— Що-ж — поможете мені в тому?

Він якийсь час дивив ся в задумі на долівку.

— Гм — якось се зробить ся. Маю тут декілька знакомих, що пішлиб мені на руку, розуміє ся — додав з усмішкою — перед тим мушу їх добре „помастити"!

— Так, так — втрутила скоро бароних — дістанете все, що вам треба буде; головна тут річ, щоб се зробити ще сьогодня вечером!

— Що правда, се троха за скоро — мушу найперше обговорити справу з приятелями. В ту-ж мить не знаю навіть де вони є, мушу їх доперва відшукати.

— Коли сього не зробите ще сьогодня — то, здаєть ся, не буду могла скористати з вашої помочі! — кликнула бароних вже нетерпеливо.

— Но, якось се буде — сказав Алфельд — зараз піду їх шукати.

Куди маю подати вам, пані, відповідь.

Запитана задумала ся.

— Можете її подати під адресою мойого сина, через дверника в клюбі; пополудни він поспитає в клюбі й забере з собою.

— Так, гаразд, все піде гладко. Пані баронова можуть бути спокійні.

Бароних виймила з кишені банкнот й положила на столі, після чого ще раз пронизуючим поглядом вдивилась в нього.

— Отже так маєть ся стати — мусиш постарати ся,

щоб було можливим того доконати.

— Добре, пані — думаю, що вдасть ся.

Бароніха кивнула з горда головою й збігла долів сходами.

Алфельд сховав банкнот й глянув притім захмареними очима на двері.

— І хтоб був подумав, що вона ще прийде до мене! — зареготав ся відтак злобно. — Вона все та-ж сама — видно має чортяче щастє!

Но, не можна оставити такої оказії — треба зараз вибирати ся в дорогу.

Бароніха, прибувши домів, зараз зайшла до синової кімнати і з ним мала рівнож довгу, потайну розмову. Безпосередно потім пішла до кімнати хорого чоловіка, який все ще лежав наче в полусні; здивована побачила там також старого Івана.

— Іване, ви тут — кликнула — чому не Ернест? Не маєте що иншого до роботи?

— Ні, прошу пані баронової, а бодай нїщо важнїйшого! — була супокійна відповідь старого слуги. — Пан барон сплять спокійнїйше, коли я із ними, а коли лиш хочу відійти, пробуджують ся й непокоять ся!

Бароніха пригризла уста, з трудом придавлюючи в собі гнів.

— З полудня, о четвертій годині, поїдете до Ґ. — почала знагла. — Пан барон бажав собі, щоб йому спровадити лік, який звідтам отримав передше, а який так чудовим способом поміг в диханю, а не хоче нікому другому повірити того.

Іван здивовано глянув на неї — звідки то взялась у ньої така печаль для хорого? Скоро однак спустив очи в долину й відповів:

— Добре, зараз після обіду виберусь в дорогу.

Бароніха кивнула головою, ще раз похилалась над хорим та зараз скоро вийшла. Прийшовши до кімнати сина, кликнула радісно до нього:

— Вдало ся менї; не прочуває того, що хочемо його позбути ся й вірить, що посилаю його до Ґ. дійсно по лік!

— Тим лїпше! — засміяв ся Альфонс. — Скоро лиш

позбудемо ся старого з дороги, тоді остає нам дуже легка задача!...

Так отже старий Іван в дві годині опісля від'їхав поїздом, не прочуваючи, що тимчасом мало стати ся в дома. Тільки що слуга вийшов із хати, барониха з поспіхом увійшла до кімнати хорого.

— Знаєш, Оскаре, сьогодня рано дали мені добру пораду. Професор Наумбурґ сказав, що найліпшим для тебе булоб, щоб як найскорше відвезти тебе на клініку славного доктора Мелєра, в Соннебурґу. Він має прямо чудовим способом лічити подібні хороби. Професор твердить, що після кількох тижнів твойого побуту на клініці тобі би значно поліпшило ся!

Хорий здивовано втворив очи й глянув підозріло на жінку.

— Соннебурґ? — шепнув. — Маю їхати до Соннебурґу? Але-ж я так обезсилений, що прямо неможливо мені туди дістати ся!

— Ах, Боже — говориш нерозумно! — кликнула з гнівом барониха. — Я замовила вже вигідну повозку, в якій лежати меш наче в ліжку, не потреба тобі навіть їхати зелізницею. Я сама відвезу тебе на клініку. Хоч будемо мусіли їхати до півночи, але се нїщо не шкодить; тепло тебе прикрию так, що се тобі не пошкодить.

Хорий ставав що-раз більш неспокійним. Трівога стиснула його за серце, а легкий дрощ потряс всім тілом.

— Іван також нехай їде зі мною! — сказав придавленим голосом.

— Не можна — скоро відказала барониха — Іван не може їхати з нами, я-ж тобі казала, що післала його до Ґ. по лік для тебе.

— То заждім радше, аж він поверне; чейже можна виїхати завтра — муркотів боязливо хорий, дивлячись на студене лице жінки. Бароних ледво з трудом закривала свою нетерпеливість.

— Чейже я тобі сказала, що є вже замовлена повозка , значить, годі відкладати від'їзд; коли тобі Іван так дуже потрібний, то чейже пізнійше може приїхати до Соннебурґу.

Видно сї слова заспокоїли його бодай троха. Коли

Іван приїде до Соннебурґу все буде добре, і вже навіть радів з того, що не мусіти ме лежати в дома й дивити ся на жінку. Коли бароніха пізнала, що він мовчки піддає ся її волї, втішила ся тим й усмішка побіди появила ся у ньої на устах.

Зараз прикликала кількох льокаїв й наказала їм прибрати хорого, а другі, найбільш потрібні річи, приказала зложити у велику скриню, яку, після її приказу, мав опісля привезти із собою старий Іван.

Точно о 5 годині заїхала крита повозка; трох льокаїв винесло хорого із палати й положили у повозку.

Хорий, змучений руханем, із стогоном впав на подушки; тоді бароніха приказала його обвинути теплим покривалом, після чого зирнула побідним поглядом в гору до вікна, де стояв Альфонс.

Молодий барон дійсно приніс її з полудня вістку, що Алфельд згодив ся на те, про що з ньою говорив. Коли повозка рушила з місця, старий барон намагавсь підняти ся й кинув трівожний погляд на дім, в якому колись був щасливим, а потім стілько сумних і прикрих літ пережив.

Незвичайна трівога його обняла знагла, коли стрінув жорстокий, чортівський погляд своєї жінки і в його голові виринула сейчас думка, що може то вона знова обдумала якийсь злочинний намір, щоб позбавити його житя й та нагла її печаливість немало його зажурила.

Але що-ж міг тепер зробити, коли повозка вже помчала із місця... Він із стогоном знова повалив ся на подушки.

На лице баронихи виступив десь глубоко заховуваний вираз побіди, коли вже виїхали поза місто; старий же барон все ще лежав з примкненими очима, а від часу до часу корч трівоги появляв ся на його лици.

Звільна потемніло. Хорий, здавало ся, спав а бароніха виглядала через вікно повозки. По якомусь часї виймила годинник, глянула й воркнула:

— Вже час — вже повинен би надійти.

Хорий, що не спав а тільки мав примкнені очи, почув сї слова й троха підняв ся.

— Хто має надійти — кого ти мала на думцї, Кльотильдо? — спитав, мучений внутрішним несупокоєм. Зно-

ва його очи стрінули ся з її зловіщим поглядом.

— Ах ,ні — думаю якраз, що оце ми-б повинні вже доїхати до найблизшого села, де нам прийдеть ся змінити коні, щоб скорше станути на місці.

Старець знав, що се тільки викрут, яким хотіла його лиш заспокоїти і се ввело його в ще більшу трівогу

— Ах, Боже — шепнув півголосом, перехилившись взад — так мені якось страшно — шкода, що я вибрав ся без старого Івана!

Барониха кинула на нього гнівний погляд, а потім знова похилилась вперед наслухуючи.

Нараз підняла ся троха й придавлений крик радости добув ся з її уст. Барон почув рівночасно крик коло повозки. Скоро втворив очи і перестрашений розглянув ся кругом себе.

В туж мить спинилась нагло повозка. Рівночасно втворились дверцята, а в них показалось двох замаскованих людий.

— Ага, маємо нараз аж двоє — тим ліпше! — дав ся чути злобний голос.

Старець тремтів зі страху всім тілом; бароних а зовсім не ворухнула ся й спокійно гляділа на опришків.

В туж мить розніс ся страшний крик. Бароних а побачила як третий опришок скочив на козла й почав торгатись із візником.

Один із двох, що стояли коло дверцят, скочив товаришеви на поміч. В слідуючу мить поніс ся вистріл, а смертельно ранений візник впав на землю. Все те стало ся з неймовірною скорістю.

Коли вже обезсилено візника, всі три опришки кинулись до повозки, двох із них влізло до середини й кинули ся на нещасного старця.

— Винести його! — приказав стоячий коло повозки, а його товариші виволікли безборонного старця на землю.

— Кльотильдо, ради Бога, ратуй мене! — кликав хорий в розпуці — вони убють мене!

Лице баронихи, сидячої непорушно в повозці, не зраджувало ні найменшого зворушеня — ні одним-одніським словом не обізвала ся злочинниця в обороні свойого чоловіка.

Не зважаючи на крики старця, опришки занесли його під низьке дерево, виростаюче над пропастю.

— Мовчи — бо ніж впакую тобі межи ребра! — зверещав до нього один з опришків, коли барон в голос почав кричати о поміч.

Один остав при ньому, підчас коли оба другі приступили до дверцят повозки, а сказавши декілька слів до ґрафині, замкнули повозку, потім один із них завернув коні й хотів вискочити на козла — але в ту-ж мить коні нагло скочили, станули дуба, а відтак мов біснуваті, пірвали з собою повозку й пігнали в дикому бігу.

Бароніха скричала із перестраху — але ніхто не міг поспішити її в поміч; повозка пропала вже з очий сставших.

Один з опришків зареготав ся на ціле горло.

— Добре так відьмі! Нехай собі вязи скрутить, буде се для ньої належною нагородою!

Потім пошептуючи щось межи собою, всї три наближили ся до барона. Нагло підняли нещасного старця, якому страх прямо відобрав свідомість і по хвилї пропали враз із ним в гущавині.

— — — — — — — — — —

Старому Іванови було дуже тяжко на серцю, коли вертав домів. Чим більше наближав ся до нього, тим більше змагав ся його несупокій, а якийсь внутрішний голос говорив йому, що стало ся щось злого.

Яке ж було його здивоване, коли увійшовши в палату ,дізнав ся від одного із слуг, що бароніха поїхала із хорим до Соннебурґа, щоб там примістити його на клїніцї доктора Мелера. Старому слузї кров майже сціпила ся в бючках, зараз бо догадав ся, що причиною тої подорожі є певно якийсь новий злочин баронихи.

— Мій Боже, мій Боже — шепотів, обтираючи сльози — що вона хоче із ним зробити? Хто знає, чи побачу його ще коли живим?!

Заспокоївшись троха, пішов до цирку, щоб повідомити Вайтленда про се, що зайшло. Якраз тільки що скінчило ся представлене, а молодий артист, червоний ще від змученя, спочивав у своїй ґардеробі, коли нараз стаєнний хлопець освідчив йому, що якийсь чоловік хоче із ним побачити ся і просить, щоб він вийшов.

Вайтленд, вийшовши, побачив старого Івана, незвичайно блідого й тремтячого.

— Іване, як же ти виглядаєш, що стало ся? — кликнув Вайтленд, оглядаючись на всї сторони, чи хто не чує їх розмови.

— Ах, Боже, представте собі, що стало ся, — кликнув старий слуга з жалю зломаним голосом — баронова післали мене до Ґ. по лїк, а тимчасом самі десь вивезли старого пана!

— Не може бути — вишептав стрівожений Вайтленд — Іване, се бути не може? Розкажи менї — додав скоро як се стало ся?

Вірний слуга короткими словами розповів йому, що самий знав, а молодий артист страшенно блїдий, гей би в безмежному болю, мимохіть примкнув очи.

— Ради Бога, Іване — коли так, то він пропавший! Нема сумнїву, що та дїдьча баба обдумала якийсь новий спосіб злочину — о — добачую її плян — так таки вдалось її вивести нас в поле.

Але сейчас поїду за ньою! — додав в поспіху — іди домів, Іване, вскорі звідомлю тебе, чи хорий приїхав до Соннебурґу, чи нї!

В поспіху стиснув руку вірного слуги, після чого скочив до стайнї де вибрав собі найлїпшого бігуна, щоб пуститись навздогін за повозкою.

По хвилї вже в незвичайному бігу гнав майже пустими вулицями міста.

Тільки минув послїдні хатки й знайшов ся на гостинцї, побачив нараз з шаленою скорістю наближаючу ся повозку, а коли вона вже була близько коло нього, побачив Вайтленд, що нїхто кіньми не поводить, значить, мусїли сполошити ся.

Зі скорістю блискавицї зіскочив з коня й без надумуваня кинув ся до наближаючих коний, а вхопивши за поводи, по хвилї їх спинив.

Вспокоївши їх лагідними словами й гладженєм, він звернув ся до повозки, щоб побачити, чи є хто в серединї. Не прочуваючи нїщо, втворив дверцята.

РОЗДІЛ LXII.

ТЯЖКІ ХМАРИ.

Аделя, втворивши знагла двері до батьківської кімнати, зі страхом глядїла на обох змагаючих ся мущин, потім верещала проймаючим голосом.

Тремтячи всїм тїлом, підбігла до них і знова крикнула із всеї сили: — Ратуйте, убійник!

Тільки що вчув сї слова нещасний чоловік, так зараз попустив шию брата, руки опали безсильно і він, немов поцїлений яким сильним кулаком, відлетїв в зад з глухим зойком.

Коли дїдич почув ся свобідним від зелїзних стисків, підняв в гору голову та впив ся ненависним поглядом в нещасного брата, який стояв блїдий наче мертвець, тяжко дихаючи й глядїв на дївчину, з якої уст вийшов сей страшний крик.

Тимчасом дїдич вже зовсїм прийшов до свідомости, а звертаючись до дочки, сказав:

— То щастє, що ти надійшла, Аделю, инакше пропав би я! — Се кажучи підійшов до дзвінка, потягнув за шнурок й кликнув:

— Не можна свобідно пустити того небезпечного пташка, нехай же відпокутує за своє нахабство!

Тільки Раймунд почув сї прізні слова і спостеріг злющий погляд свойого брата, як враз очутив ся.

— Бій ся Бога — сказав — се вже дійшло до краю, що оце ти зробив. А тепер хочеш мене спіймати та ще збільшити моє нещастє? — Нї, брате — ощаджу тобі труду — піду самий!

Але верну ще, Гуґо — чуєш, верну ще, щоб охоронити своє дитя, бо чоловік, що стручує свойого брата в безодню пропасти, не може також мати милосердя для його дитини!

В туж мить дав ся чути в сїнях відгомін ходу. Раймунд з поспіхом вирвав ся з кімнати і поки хто міг його спинити, він вже збіг по сходах в долину.

НОВІСТЬ! ЧИТАЙТЕ!

ДІТОЧІ ЧИТАНКИ.

За вітчину ..... .15
Пригоди горобчика ..... .15
Максим та Марко 25
Нечемне вороня ..... .20
Пригоди вовка неситого ..... .25
З моїх споминів ..... .25
Враїні служи ..... .25
Близький світ ..... .35
Славянські народні казки ..... .30
Лисичка, котик і півник ..... .15
Мати — коза ..... .15
Зоря півдня ..... .65
На далекій півночи ..... .50
На зеленому острові ..... .30
Чмелик 2.00

ДІТОЧИЙ ТЕАТР.

Лісова казка ..... .10
Дарунки Русалок ..... .10
Марусина ялинка ..... .15
Вінок на могилу Тараса ..... .10
Русалка Дністрова ..... .10
Серед цвітів ..... .20
Снігова краля ..... .15

ДЛЯ СТАРШИХ.

Поза межами болю ..... .80
Новелї — Ю. Сірого ..... .70
Календар Будяка на 1922 р. ..... .25
Кавказькі оповіданя ..... .45
Всесвітна Історія — 2 томи 2.00
На стрічу сонцю золотому ..... .50
Крівава книга ч. І. ..... .40
Крівава книга ч. ІІ. 1.00
Народня культура ..... .75
Історія землї ..... .25
Борба світів ..... .40

23-ИЙ СШИТОК СЬОЇ ВЕЛИКОЇ ПОВІСТИ ВИЙДЕ З ДРУКУ ДНЯ 1-го ЖОВТНЯ 1922 р.

Замовленя висилайте на адресу:

UKRAINSKA KNYHARNIA ACCORD
216 DUFFERIN AVE., — WINNIPEG, MAN.